

ACTIVITATS

TESIS

GRUPS DE RECERCA

ENTREVISTES

AVENÇOS

A FONTS

ART I HISTÒRIA

04/2014 - **Estudi del cerimonial militar romà de l'Alt Imperi**

Una tesi doctoral estudia i descriu els actes protocol·laris del soldat al campament i les litúrgies i rituals relacionats amb la mort i la sepultura dels militars romans, mostrant d'aquesta manera que l'exèrcit romà de l'Alt Imperi va desenvolupar tot un cerimonial militar per donar solemnitat als seus actes públics, si bé no va editar-ne cap protocol. Les honres fúnebres depenien de si la mort havia estat honrosa o ignominiosa, en aquest cas es podia arribar a la *damnatio memoriae* del mort.

Referències

"El Ceremonial militar romano: liturgias, rituales y protocolos en los actos solemnes relativos a la vida y la muerte en el ejército romano del Alto Imperio", tesi doctoral de Chantal Subirats, dirigida pel Dr. Jordi Cortadella Morral i llegida al Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana.

Aquesta tesi és un compendi de les cerimònies militars romanes desenvolupades durant l'Alt Imperi (31 a.C. - 235 d.C.). A partir de l'establiment dels actes existents, o que podien haver existit, tractem de definir, d'una banda, els actes protocol·laris del soldat al campament i, d'altra, les litúrgies i els rituals relacionats amb la mort i la sepultura dels militars romans.

Per començar, tractem breument com era la vida quotidiana del soldat al campament legionari i, a continuació, definim les possibles cerimònies castrenses. Atès que l'exèrcit romà mai es va preocupar, pel que sabem, d'editar un protocol cerimonial, per reconstruir quins eren els actes solemnes i com es desenvolupaven, ens basem en les actuals Reials Ordenances de l'Exèrcit Espanyol, en què s'exposen i detallen els actes militars actuals.

A partir d'aquí busquem els seus equivalents en les legions romanes: la parada militar, el jurament de fidelitat, el naixement d'una unitat, el lliurament de comandaments, els ascensos i distincions, els llicenciaments i les festivitats civils i religioses. Seguint l'ordre d'aquestes mateixes cerimònies en les Reials Ordenances, a cada celebració solemne es descriuen els següents apartats: objectiu, significat, durada, freqüència temporal (puntual o recurrent), participants, desenvolupament i altres elements a destacar, com la litúrgia i si es requereix certa Etiqueta per assistir-hi.

A continuació, abordem els actes relacionats amb la mort del militar i les seves honres fúnebres. La mort podia ser honrosa o ignominiosa. En el primer cas, comportava el desenvolupament de tot un cerimonial luctuós. Per contra, si el soldat havia mort de forma deshonrosa la litúrgia era reduïda o, fins i tot, inexistent. En primera instància, aquests rituals tenien lloc en el context del campament quan l'exèrcit estava en campanya. No obstant això, quan les famílies tenien constància de la defunció, iniciaven els preparatius per efectuar un funeral en la seva pàtria, encara que no disposessin del cos del militar caigut.

Després de la celebració de les exèquies, les famílies, ajudades per les diferents associacions militars a les quals els soldats estaven inscrits, s'erigien tombes-cenotafis per recordar l'ésser estimat. Els epitafis d'aquestes esteles presenten diferents fórmules epigràfiques per enaltir les virtuts del soldat, ja que donava prestigi a la família i a la unitat de la qual el soldat havia format part.

El màxim honor per a un militar era ser divinitzat, però això només estava a l'abast dels emperadors. Descartada aquesta possibilitat, el segon gran honor per a un soldat era obtenir un funeral públic, i la pitjor condemna era la *damnatio memoriae*, ja que amb ella s'eliminava tot el que recordés la seva persona: imatges, monuments, inscripcions, ús del seu nom, etc. Excepte en aquests casos extraordinaris, al militar mort se'l recordava, com a la resta de mortals, en les festivitats relacionades amb els difunts: els *Parentalia*, els *Caristia*, els *Lemuria*, els *Rosalia*, els *Violaria* i els *Larentalia*.

Al llarg de la història veiem que tota organització complexa ha desenvolupat una sèrie de protocols i cerimonials per donar solemnitat als seus actes públics. Amb aquesta tesi volem demostrar que l'exèrcit romà no va ser una excepció.

Chantal Subirats

Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana

chsubirats@gmail.com

AVENÇOS**Impacte econòmic dels tsunamis a l'antiguitat clàssica**

Un estudi sobre l'impacte econòmic dels tsunamis en el món grecoromà conclou que l'afectació a curt termini d'aquests fenòmens va ser normalment important per a les ciutats que els van patir, excepte en els casos de destrucció total. A llarg termini no sempre té el mateix grau de transcendència, ja que en pocs anys es produeix una recuperació econòmica evident.

[+]

AVENÇOS**Estudi de les disciplines de pronòstic a l'Edat Mitjana**

Diverses disciplines medievals com l'endevinació, l'astrologia, la medicina i la meteorologia contenien elements de pronòstic. Aquestes dues últimes es van acabar establint com a ciències, però l'endevinació i l'astrologia han quedat fora del sistema científic occidental. Un estudi analitza de manera comparativa el desenvolupament d'aquestes disciplines.

[+]

AVENÇOS**Esteles ibèriques amb llances i tropes auxiliars romanes a Catalunya**

Des de l'any 1879 s'han trobat a diferents jaciments de Catalunya sis esteles de pedra d'època ibèrica, decorades amb llances disposades verticalment. Un estudi de conjunt d'aquestes esteles conclou que són el testimoni del pas de tropes ibèriques procedents del Baix Aragó de camí cap als Pirineus per tal d'aturar les invasions de cimbri i teutons.

[+]

TESIS**Revisen la colonització espanyola del Sàhara**

occidental a través de la bibliografía de l'època

Una tesi doctoral ha evidenciat diverses errades en la bibliografia espanyola sobre la colonització del Sàhara occidental, des del segle XIX fins a la seva retirada l'any 1976, com l'atribució del descobriment de l'important jaciment de fosfats de Bu Craa al geòleg i professor Manuel Alia Medina. Entre altres aspectes, també estudia l'emergència del nacionalisme sahrauí.

[+]

Si tens propostes: premsa.ciencia@uab.es

E-mail per rebre el nostre butlletí

Enviar